

Denna rapport är en sammanställning grundad på Utrikesdepartementets bedömningar. Rapporten gör inte anspråk på att ge en fullständig bild av läget för de mänskliga rättigheterna, demokrati och rättsstatens principer i landet. Information bör också sökas från andra källor.

Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i Irland 2015–2016

I. SAMMANFATTNING

Irland är en parlamentarisk demokrati och en fungerande rättstat och på *Transparency International* index för upplevd korruption rankas landet som 19 av 176 år 2016. Medborgerliga, politiska, ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter garanteras i grundlagen och i olika rättsakter vilka generellt respekteras väl. Levnadsstandarden är god, men välståndet är ojämnt fördelat och kvardröjande fattigdom finns fortfarande.

Irland strikta abortlagstiftning inskränker allvarligt kvinnors rätt till sexuell och reproduktiv hälsa. Lagen likställer fostrets och den blivande moderns rätt till liv och abort är förbjudet förutom när det är en uppenbar fara för kvinnans liv. Kvinnor är även underrepresenterade i politiska församlingar och på arbetsmarknaden.

Kritik har riktats mot situationen i ett fåtal av landets fängelser, vilka är överbelagda och uppvisar bland annat sanitära brister.

Den irländska asylprocessen har fått kritik för att vara alltför byråkratisk och långdragen.

Rapporter finns om diskriminering av resandefolket och av personer med utländsk bakgrund.

Under 2015 antogs en lag mot barnaga och rätten att ingå samkönade äktenskap blev efter en folkomröstning grundlagsskyddade.

II. RÄTTSTATENS PRINCIPER

En princip för god samhällsstyrning

Rättsstatsprincipen gäller och det finns ett fungerande oberoende rättsväsende vilket fastslås i konstitutionen. Det består av *District Courts* (distriktsdomstolar), *Circuit Courts* (grevskapsdomstolar), *High Court* (hovrätten), *Court of Appeal* (appellationsdomstol i brottsmål) och *Supreme Court* (högsta domstolen). *Judicial Appointments Advisory Board* föreslår domare som nomineras av regeringen och utses av presidenten. De kan bara avskedas efter beslut av parlamentets båda kamrar. På begäran av presidenten kan Högsta domstolen fatta beslut huruvida ett lagförslag i parlamentet är förenligt med konstitutionen. 13 av 40 domare i hovrätten samt fyra av nio i Högsta domstolen är kvinnor.

Irlands grundlag tillåter användning av specialinrättade domstolar i särskilda fall då allmänna åklagaren bedömer att de ordinarie domstolarna inte räcker till för att säkra rättvisa, fred och ordning. Domarna kan överklagas. Dessa användes framför allt under den väpnade konflikten i Nordirland, kallad ”*the Troubles*” och numera vid fall med kopplingar till organiserad brottslighet.

Parlamentet kan upprätta tribunaler med begränsat mandat för specifika undersökningar, bland annat vid misstanke om korruption i regeringen. Dessa tribunaler har dock inte domsrätt och ifall de finner grund för åtal måste ärendet överlämnas till reguljär domstol.

Enligt *Transparency International*s index för upplevd korruption år 2016 rankas Irland som nummer 19 av 176 länder. Irland arbetar med att fullt implementera OECD:s konvention ”*Convention on Combating Bribery of Foreign Public Officials in International Business Transactions*” och har tagit viktiga steg för att stärka Irlands antikorrupsionslagstiftning.

III. DEMOKRATI

De politiska rättigheterna och de politiska institutionerna

Irland är en parlamentarisk demokrati med flerpartisystem och öppna och rättvisa val med allmän och lika rösträtt. Den lagstiftade makten ligger hos parlamentet, *Oireachtas*, som har två kamrar: den folkvalda deputeradekammaren, *Dáil Éireann*, och senaten med utsedda ledamöter,

Seanad Éireann. Regeringen innehar den verkställande makten under ledning av premiärministern och är ansvarig inför parlamentet.

Parlamentsval hålls vart femte år. Senaste parlamentsvalet var i februari 2016 och nästa val planeras 2021. Det finns två stora partier som dominerar politiken: *Fianna Fáil* (Ödets kämpar) och *Fine Gael* (Kelternas stam), som genom historien växlat vid makten. Valet i februari 2016 resulterade efter långa regeringsförhandlingar i en minoritetsregering ledd av Fine Gael. Premiärministern är regeringschef.

Presidentval hålls vart sjunde år och presidenten innehar framförallt ceremoniella uppgifter. Irland har haft två kvinnliga presidenter, Mary Robinson (1990-1997) och Mary McAleese (1997-2011). Sedan 2011 är landets president Michael D. Higgins. Nästa presidentval äger rum 2018.

Den kvinnliga politiska representationen ökar gradvis, men från låga nivåer. Fyra av regeringens 15 ministrar är kvinnor. Kvinnor innehar för närvarande 22 procent av platserna i deputeradekammaren samt 32 procent av platserna i senaten.

Det civila samhällets utrymme

Det finns ett stort engagemang hos civilsamhällesorganisationer. Åtskilliga irländska organisationer värnar om mänskliga rättigheter. De kan fritt bedriva verksamhet och en del av dem får även statliga bidrag. Dialogen med regeringen fungerar väl och den statligt finansierade oberoende kommissionen, *Irish Human Rights and Equality Commission* (IHREC) spelar i det sammanhanget en särskild roll. *Irish Council for Civil Liberties* (ICCL), en sammanslutning av 17 icke-statliga organisationer och fackföreningar, samordnade civilsamhällets respons på Irlands granskning i den universella granskningsmekanismen i FN:s råd för mänskliga rättigheter.

IV. MEDBORGERLIGA OCH POLITISKA RÄTTIGHETER

Respekten för rätten till liv, kroppslig integritet, och förbud mot tortyr

Det finns inga uppgifter om utomrättsliga, summariska eller godtyckliga avrättningar, inte heller uppgifter om slaveri eller påtvingade försvinnanden. Grym, omänsklig och förnedrande behandling är också förbjuden i lag. Emellertid förekommer uppgifter om vissa brister i praktiken vad gäller

situationen i några av landets fängelser och övervåld från polis i samband med arresteringar har rapporterats.

Europarådets kommitté för förhindrande av tortyr (CPT) uppmärksammade 2014 att det i vissa av Irlands fängelser brister i hantering av fångarnas rätt till sjukvård samt att det i en del fängelser råder överbeläggning som resulterar i sanitära brister. Även inhemska rapporter påtalar dessa problem. Det finns en tendens till ökat våld mellan fångar, ofta mot etniska minoriteter.

Irlands respons till kritiken är att de problem som uppmärksammas ska åtgärdas och att utvecklingen är på rätt väg jämfört med tidigare.

Det finns en särskild polisombudsmannakommission som har till uppgift att undersöka klagomål riktade mot poliskåren om bland annat otillbörligt våld.

Irländsk lag förbjuder människohandel i alla former och irländska domstolar kan även ta upp fall då irländska medborgare anklagas för människohandel utomlands. Nationella frivilligorganisationer har dock påtalat att lagarna inte utnyttjas fullt ut och att alltför få fall leder till fällande domar.

Dödsstraff

Dödsstraff avskaffades 11 juli 1990, sista avrättningen verkställdes dock 1954. Sedan 2001 kan återinförandet av dödsstraffet endast ske efter en folkomröstning.

Rätten till frihet och personlig säkerhet

Grundlagen förbjuder godtyckliga frihetsberövanden. Vidare ska polisen informera en frihetsberövad omedelbart om hans eller hennes rättigheter och varför vederbörande hålls kvar och vad man är anklagad för. Tillåten häktningstid är 24 timmar, med vissa undantag för misstanke om grövre brott. En förlängning utöver 48 timmar kräver en domares godkännande. En arresterad person har obegränsad rätt till advokat, och om personen i fråga saknar egen advokat utses en sådan av domstolen. Efterlevnaden av dessa bestämmelser anses god.

Rörelsefrihet inom landet, rätt att resa utomlands, emigrera och att återvända är fastlagt i lagstiftning och konstitutionen. Lagen förbjuder även påtvingad exil.

Rättssäkerhet

Konstitutionen garanterar ett oberoende rättsväsende vilket respekteras. En åtalad har enligt lag rätt att betraktas som oskyldig till dess att motsatsen bevisats, att utan dröjsmål bli informerad i detalj om åtalspunkterna och att få en rättvis och offentlig domstolsförhandling inför jury.

Straffbarhetsåldern är tolv år. Personer under tolv år kan inte hållas ansvariga för brott, med undantag för barn i åldrarna tio till elva som kan hållas kriminellt ansvariga för mord, dråp, våldtäkt eller överlagt sexuellt ofredande. När ett barn under 14 år står åtalad för ett brott kan den rättsliga processen inte inledas utan samförstånd av den så kallade *Director of Public Prosecutions*.

Straffrihet

Inga uppgifter om förekomst av straffrihet har registrerats.

Yttrande-, press- och informationsfrihet, inklusive internet

Åsikts-, yttrande- och tryckfrihet garanteras i grundlagen och respekten för dessa friheter är generellt god. Det finns en mängd fristående medier utöver statliga tv- och radiokanaler.

Yttranden eller beteenden som kan förväntas skapa hat mot människor på grund av ras, nationalitet, religion, ursprung eller sexuell läggning är förbjudna i lag och gäller även för pressen.

Hädelse är ett brott enligt grundlagen. Innebörden specificerades i ärekränkningsslagen från 2009 som formuleringar som är grovt kränkande eller förolämpande i frågor som hålls heliga av någon religion, och därigenom skapar upprördhet bland ett stort antal anhängare av denna religion.

Regeringen kan förbjuda de statligt ägda kanalerna från att sända material som uppmuntrar till att brott begås eller skulle kunna underminera statens auktoritet.

Böcker och tidningar kan granskas av en censurmyndighet, *The Censorship of Publications Board*, upprättad 1929. Myndigheten förbjöd under nittonhundratalet ett antal publikationer på grundval av att de ansågs förespråka abort. Myndigheten har under de senaste decennierna varit restriktiv med förbud, men förbjöd för första gången på 18 år en bok i mars

2016 med motiveringen att den innehöll flera explicita beskrivningar av våldtäkt mot barn.

Det finns inga begränsningar eller hinder beträffande användandet eller tillgången till internet. Rapporter om censur online eller övervakning av kommunikation online utan rättsligt underlag förekommer inte heller. Enligt statistik från Internationella teleunionen (ITU) använde ungefär 80 procent av invånarna internet under 2016.

Tillgång till allmänna handlingar garanteras i lagen *Freedom of Information Act* från 2014.

Irland placerar sig högt i Reportrar utan gränsers pressfrihetsindex och kom 2016 på plats nio, vilket är en förbättring i förhållande till 2015.

Mötes- och föreningsfrihet

Mötes- och föreningsfrihet garanteras av konstitutionen och regeringen respekterar dessa rättigheter. Demonstrationer förekommer och det är generellt inga problem att få tillstånd för dessa.

Lagen förbjuder diskriminering till följd av deltagande i föreningar eller möten och föreskriver att arbetstagare som har blivit avskedade för föreningsaktiviteter ska återanställas. Alla arbetstagare oavsett yrke har föreningsrätt.

Religions- och övertygelsefrihet

Religionsfriheten är garanterad i grundlagen vilken också förbjuder diskriminering på grund av religion. Alla kan fritt utöva sin religion.

Enligt 2011 års folkräkning är 84 procent av befolkningen katoliker, tre procent tillhör *Church of Ireland* (anglikaner), en procent kristna-ortodoxa, en procent ospecificerat kristna och en procent muslimer. Den katolska kyrkans ställning i Irland är fortsatt stark, även om dess inflytande minskat över tid. Fortfarande drivs de flesta grundskolor i katolsk regi. Det finns inga krav om att eleverna måste tillhöra katolska kyrkan, men det rapporteras om att det i praktiken är svårare för icke-katoliker att erhålla platser i populära skolor.

Den katolska kyrkan utövar ett stort inflytande i abortfrågan och dess starka ställning i skolan innebär även att sex- och samlevnadsundervisningen uppvisar brister.

V. EKONOMISKA, SOCIALA OCH KULTURELLA RÄTTIGHETER

Rätten till arbete, rättvisa arbetsvillkor och relaterade frågor

Irland har ratificerat ILO:s åtta kärnkonventioner om rätten till arbete och därtill relaterade frågor. Fackföreningar kan verka fritt och omkring en tredjedel av privatanställda och runt 90 procent av offentlighetsanställda är fackligt anslutna. Konstitutionen och lagen förbjuder diskriminering och tillämpningen av lagen är generellt god.

Enligt *Employment Equality Act* är arbetsgivare förbjudna att diskriminera på grunderna kön, civilstånd, familjesituation, sexuell läggning, religion, ålder, funktionsnedsättning, ras och tillhörighet till resandefolket. Det förekommer dock viss diskriminering av resandefolket, den romska minoriteten och personer med utländsk bakgrund. Enligt lag åläggs arbetsgivare att förhindra sexuella trakasserier och sexuellt ofredande på arbetsplatsen och förbjuder avskedande på grund av att ofredande anmäls.

Irland har enligt Eurostat (2015) en genomsnittlig sysselsättningsnivå på 62 procent, där mäns sysselsättningsgrad är 67 procent medan kvinnors är 57 procent. Arbetslösheten, som ökade kraftigt under recessionen, har sjunkit kraftigt till drygt sju procent. Även ungdomsarbetslösheten minskar.

Den offentliga barnomsorgen är otillräckligt utbyggd och de flesta barn upp till fyra års ålder (då förskolan inleds) tas om hand i hemmet av modern eller annan kvinnlig släkting. Privat barnomsorg finns, men är få förunnat då avgiften ligger runt 1 000 euro per månad, vilket enligt *National Women's Council of Ireland* är den högsta nivån i Europa.

Ungdomar får arbeta från 16 års ålder och från 18 år om det gäller nattarbete eller hälsovådligt arbete. Det finns inga uppgifter om förekomst av barnarbete.

Minimilönen uppgår till 9,15 euro per timme och den genomsnittliga månadslönen låg på drygt 3 000 euro 2015. Lagen kräver lika lön för lika

eller likvärdigt arbete. Det förekommer dock löneskillnader mellan män och kvinnor.

Rätten till bästa uppnåeliga hälsa

Den förväntade medellivslängden på Irland är 79 år för män och 83 år för kvinnor. Mödradödligheten uppgick 2015 till åtta per 100 000 och spädbarnsdödligheten till tre på 1000 enligt WHO. Det finns fri tillgång till preventivmedel.

Irland avsatte åtta procent av BNP till hälso- och sjukvård 2014.

Personer med låg inkomst och de över 70 år har rätt till fri sjukvård. Nästan hälften av irländarna har privat sjukförsäkring. Den vård som fås i den privata sektorn har rapporterats bland annat av *Irish Council for Civil Liberties* vara bättre än den offentliga.

Rätten till utbildning

Skolplikten i Irland gäller mellan 6 och 16 år eller tills studenter har avklarat minst tre år av sekundärutbildningen. De flesta grundskolorna är avgiftsfria, dock tillkommer kostnader för skolböcker, uniformer och examinationskostnader, men det går att söka bidrag för att klara dessa kostnader.

Utbildningsutgifterna uppgick till 5,2 procent av BNP 2015, vilket motsvarar OECD genomsnittet. Irland har en högre andel som genomgår eftergymnasial utbildning än snittet i OECD. Kvinnors underrepresentation inom ämnena naturvetenskap, teknik, ingenjör och matematik ämnen följer trender i andra länder, med 11 procent av kvinnorna och 22 procent av männen som studerar dessa ämnen.

Rätten till en tillfredställande levnadsstandard

Levnadsstandarden är hög och Irlands placerar sig på sjätte plats på UNDP:s index för mänsklig utveckling. Fördelningen av välståndet är emellertid ojämn och fattigdom finns fortfarande. Enligt Irlands statistiska centralbyrå (CSO) lever åtta procent av befolkningen, respektive 11 procent av alla barn under 18 år, i konstant fattigdom.

Den svåra recession som drabbade Irland efter finanskrisen slog hårdast mot dem som redan var utsatta. Även om landet har tagit sig ur recessionen och

sedan några år uppvisar en av de högsta ekonomiska tillväxttakterna i Europa finns kvardröjande sociala effekter av krisen. Hemlöshet är ett exempel på det.

Enligt den uppdaterade handlingsplanen för social integrering, *National Action Plan for Social Inclusion* har Irland som mål att lyfta 200 000 människor ur fattigdom.

VI. RÄTTEN ATT INTE UTSTÄTTAS FÖR DISKRIMINERING

Kvinnors åtnjutande av mänskliga rättigheter

Irlands grundlag släpar efter vad gäller kvinnors ställning. Grundlagens artikel 41.2.1 hänvisar till ”kvinnans liv i hemmet” och artikel 41.2.2 till att säkerställa att ”mödrar inte av ekonomiska skäl ska tvingas arbeta och därmed försumma sina plikter i hemmet”. Den allmänna uppfattningen är att grundlagen måste ändras.

Kvinnor har samma legala rättigheter som män, inklusive inom familjerätten och vad gäller rätten till egendom, arvsrätt och arbetsrätt. Kvinnors deltagande i arbetslivet är dock lägre än mäns och kvinnor är underrepresenterade på högre ledningsfunktioner och i politiska församlingar. Den genomsnittliga inkomsten för kvinnor är ungefär 80 procent av den för män. Därtill arbetar fler kvinnor än män deltid och på tidsbegränsade kontrakt.

Irlands grundlag och abortlagstiftning innebär allvarliga inskränkningar i kvinnors rätt till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Irland har en av världens mest restriktiva abortlagstiftning vilket kritiserats av bland annat FN:s kommittéer för mänskliga rättigheter och för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Inhemska organisationer som *Irish Human Rights and Equality Commission* och *National Women's Council of Ireland* har också kritiserat lagen och krävt en grundlagsändring. Försvare av den nuvarande abortlagstiftningen är framför allt den katolska kyrkan.

Grundlagen ger genom artikel 40.3.3, det så kallade särskilda åttonde tillägget, samma rätt till liv för fostret som den blivande modern. Information om och utförande av abort är även ifall av våldtäkt, incest och hälsofara ett brott som kan straffas med upp till 14 års fängelse. Abort är endast tillåten om det finns en uppenbar och substantiell risk för kvinnans

liv, men även tillämpningen för detta undantag är restriktiv. Även när det föreligger livsfara innebär brist på information och stigmatisering av kvinnan avsevärda hinder för att en abort ska kunna utföras. I ett fall krävde FN:s kommitté för mänskliga rättigheter att Irland skulle kompensera Amanda Mellet för att hon i den 21:a graviditetsveckan tvingades resa till England för abort av ett foster med dödlig missbildning. Ett annat uppmärksammat fall är Savita Halappanavar som 2012 avled på sjukhus av fosterförgiftning efter att ha nekats abort. Hennes död ledde till omfattande demonstrationer och protester på och utanför Irland.

Uppskattningsvis reser runt 5 000 kvinnor årligen till England och Wales för att utföra abort. Under senare år har köp av abortpiller över nätet öppnat upp en annan möjlighet. Emellertid är det många kvinnor som inte har dessa möjligheter, till exempel många migranter, personer med funktionsnedsättning eller de med lägst inkomster.

Även Europarådet och *Amnesty International*, liksom nationella organisationer har krävt att abort ska avkriminaliseras och som ett minimum tillåtas vid våldtäkt, incest, dödlig fostermissbildning och när kvinnans hälsa är allvarligt hotad. Eftersom en ändring av det åttonde tillägget kräver en grundlagsändring, måste den föregås av en folkomröstning.

För att förbereda en folkomröstning om det åttonde tillägget har regeringen tillsatt en så kallad *Citizens' Assembly*, som består av 99 slumpvist utvalda medborgare, som representerar befolkningen med avseende på ålder, kön och regioner, ledd av en domare från Högsta domstolen. Synpunkter från organisationer och allmänheten, inklusive online, kan lämnas till församlingen som ska lägga fram sin rapport i juni 2017. Rapporten ska därefter behandlas i en parlamentskommitté innan den går vidare till regeringen för beslut. En eventuell folkomröstning om hävandet av det åttonde tillägget till grundlagen kan därför tidigast ske 2018.

Våldtäkt, inom och utom hemmet, är straffbart och betingar fängelsestraff på mellan 5 och 12 år. Men få förövare döms och mörkertalet är stort. Könsstympning av kvinnor och flickor är förbjudet i lag. Maxstraffet för utförande eller bortförande till annat land för utförande är 14 års fängelse.

Våld i nära relationer är ett uppmärksammat problem och är straffbelagt. Offren kan beviljas särskilt skydd under pågående rättsprocess och staten

delfinansierar olika centra för dem som utsätts för våld, och kampanjer för att uppmärksamma problemet.

Barnets rättigheter

Barn definieras enligt lag som alla under 18 år. Den lägsta åldern för giftemål är 18.

Irländsk lag förbjuder sexuellt umgänge med barn som är yngre än 17. Lagen förbjuder också kommersiell sexuell exploatering av barn och barnpornografi. År 2015 antogs en lag som förbjuder barnaga, efter påtryckningar av bland andra Europarådet.

Problem som uppmärksammas är barnfattigdom och att alltför många familjer med barn är hemlösa. Vissa grupper av barn, däribland barn till resandefolket, personer med utländskt ursprung och barn med funktionsnedsättning är särskilt utsatta.

Det finns sedan 2004 en särskild oberoende Barnombudsman.

Rättigheter för personer som tillhör nationella, etniska, språkliga och religiösa minoriteter samt urfolk

Lagen förbjuder diskriminering på basis av nationalitet, etnicitet, språk och religion. Problem förekommer dock för vissa grupper att i praktiken integreras i samhället.

Det finns ungefär 25 000 personer, vilket motsvarar 0,5 procent av befolkningen, som identifierar sig själva som tillhörande resandefolket, så kallade *travellers*, - en grupp med en distinkt historia och kultur som funnits i Irland under århundraden. Trots antidiskrimineringslagar och regeringspolicy för att förbättra deras levnadsvillkor, återkommer rapporter om diskriminering av denna grupp i flera sammanhang. Det gäller bland annat arbetstillfällen, bostadsförhållanden, tillgång till utbildning och hälsa och socialt deltagande. Organisationer som företräder resandefolket driver frågan om att erkänna resandefolket som en egen etnisk grupp, vilket skulle innebära att ökad respekt för deras kultur och språk som kallas *cant*.

Regeringen arbetar på en strategi för inkludering av resandefolket som ska presenteras under 2017. Avsikten är att den ska bana väg för att resandefolket ska erkännas som en etnisk minoritetsgrupp. De 5 000 romer

som kom till Irland på 1990 talet drabbas av liknande diskriminering och ska ingå i strategin.

Det förekommer även rapporter om diskriminering av invandrare och utländsk arbetskraft, särskilt av personer med afrikansk härkomst.

Diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet

Lagen förbjuder diskriminering på grund av sexuell läggning vad gäller anställning, varor, tjänster och utbildning, vilket generellt sett respekteras.

År 2010 lagstiftade parlamentet om erkännande av civilt samkönat partnerskap, vilket innefattade rätt till egendom, arvsrätt, pensioner och skatteförhållanden. Efter en folkomröstning 2015, med 62 procent stöd av de som röstade, är rätten att ingå samkönade äktenskap numera en grundlagsskyddad rättighet.

År 2015 antog parlamentet *Gender Recognition Act*, som möjliggör för transgender personer att genom anmälan få legalt erkännande av den valda könsidentiteten, inklusive nytt födelsebevis.

Flyktingars och migranternas rättigheter

Irländsk lagstiftning ger rätt för flyktingar att söka asyl och det finns ett system för att skydda flyktingar. Avslag på asylansökningar kan överklagas och asylsökande har rätt till juridiskt stöd.

Endast ett begränsat antal flyktingar söker asyl i Irland varje år. Antalet har varierat mellan 1 000 och 4 000 under det senaste decenniet. Av dessa beviljas några hundra personer per år asyl. Irland tar emot 500 flyktingar per år inom ramen för FN:s flyktingkommissaries (UNHCR) program för vidarebosättning för perioden 2016-2017.

Staten förser asylsökande med så kallad *direct provision*, vilket omfattar boende, måltider, en bidragssumma per vecka och tillgång till hälsovård. Barn får gå i skola. Oro har dock uttryckts från *Amnesty International*, FN:s kommitté för mänskliga rättigheter samt irländska organisationer angående villkoren i de flyktingbostäder som staten tillhandahåller i de så kallade *direct provision centres*. Asylsökande familjer, även med barn, kan få bo i rum som saknar matlagingsmöjligheter.

Regeringen har också kritiserats för att asylprocessen är alltför tungrodd och långsam och för att asylsökande inte får arbeta innan de fått asyl. *Human Rights Watch* har uppmanat regeringen att tillåta arbete nio månader efter asylansökan i enlighet med EU-lagstiftning. Över hälften av de asylsökande har, enligt en regeringsrapport, väntat mer än fem år på ett beslut och har inte kunnat arbeta under den tiden.

Rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Lagen förbjuder diskriminering mot personer med fysisk eller mental funktionsnedsättning och tillämpningen av denna lag är generellt god.

Det finns en särskild myndighet, *National Disability Authority*, som ansvarar för standarder inom serviceområdet, övervakar implementering och är rådgivande till regeringens olika ministerier i relaterade frågor. Enligt myndigheten samt *Amnestys Internationals* rapport förekommer det brister i praktiken gällande funktionsnedsattas tillgång till arbetsmarknad, boende och hälsa. Barn med funktionsnedsättning har dock generellt full tillgång till utbildning.

Ratifikationsläget avseende centrala konventioner om mänskliga rättigheter

Konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, *International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR)* ratificerades år 1989. Det fakultativa protokollet om enskild klagorätt och det fakultativa protokollet om avskaffandet av dödsstraffet ratificerades år 1989 respektive år 1993.

Konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, *International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (ICESCR)* ratificerades år 1989. Det fakultativa protokollet om enskild klagorätt undertecknades år 2012 men har inte ratificerats.

Konventionen om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering, *International Convention on the Elimination of all forms of Racial Discrimination (ICERD)* ratificerades år 2000.

Konventionen om avskaffandet av alla former av diskriminering mot kvinnor, *Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women (CEDAW)* ratificerades år 1985. Det fakultativa protokollet om enskild klagorätt ratificerades år 2000.

Konventionen mot tortyr, *Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CAT)* ratificerades år 2002. Det fakultativa protokollet om förebyggande av tortyr undertecknades år 2007 men har inte ratificerats.

Konventionen om barnets rättigheter, *Convention on the Rights of the Child (CRC)* ratificerades år 1992. Det tillhörande protokollet om barns indragning i väpnade konflikter ratificerades 2002. Det tillhörande protokollet om handel med barn, barnprostitution och barnpornografi undertecknades 2002 men har inte ratificerats.

Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, *Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD)* undertecknades 2007, men har inte ratificerats. Det fakultativa protokollet har inte undertecknats.

Konventionen mot påtvingade försvinnanden, *International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearances (ICED)* undertecknades 2007, men har inte ratificerats.

Flyktingkonventionen, *Convention Relating to the Status of Refugees (Refugee Convention)* ratificerades år 1956. Det tillhörande protokollet ratificerades 1968.

Romstadgan för internationella brottmålsdomstolen, *Rome Statute of the*

International Criminal Court (ICC) ratificerades år 2002.

Regionala instrument

Europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna, *The Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (ECHR)* ratificerades år 1953.

Ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter, *Framework Convention for the protection of National Minorities*, ratificerades år 1999.

Europeiska stadgan om landsdel- eller minoritetsspråk, *European Charter for Regional or Minority Languages*, har inte undertecknats.

Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet, *Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence*, undertecknades 2015.

Europarådets straffrättsliga konvention om korruption, *Criminal Law Convention on Corruption*, ratificerades år 2003.

I den universella granskningsmekanismen (UPR) vid FN:s råd för mänskliga rättigheter gav Sverige rekommendationer till Irland som bland annat berörde rätten till hälsa, barnets rättigheter samt kvinnors rättigheter. Exempelvis rekommenderades Irland att vidta åtgärder för att se över lagstiftningen om abort.